

נשים בתנ"ך בראי החסידות – שיעור 3

חנה חלק ג – מקורות

ספר עץ חיים - שער לח – שער לאה ורחל - פרק ב

ובזה יובן ענין אדה"ר שהיה לו ב' נשים א' נקרא לילית וב' היא חנה והענין כי אדה"ר הוא דמיון ז"א וז"א יש לו ב' נקבות לאה ורחל... וכבר ביארנו במ"א כי הז"א יש בו ב' בחי' אחד מהראש עד החזה ויש לו שם בחי' יסוד הראשון אשר בו מזדווג עם לאה וחציו האחרון מהחזה ולמטה ששם מקום חסדים המגולין...

חנה ראשונה עליונה היא בחי' לאה וחוה תחתונה רחל והנה להיות כי בחי' לאה היא בחי' דינין קשים מאד לסבה הנ"ל אע"פ ששם למעלה בעולם העליון של אצילות היא בחי' קדושה גמורה עכ"ז בעולם התחתון הזה שהוא חומרי לא יכלה בחי' לאה לצאת ממותקת בסוד הקדושה בעת בריאת אדה"ר ויצאה בחי' דינין קשים מאד בסוד קליפה חויה בישא וזהו בחי' לילית חנה ראשונה שהיתה מזדווגת עם אדם קודם שנברא חנה שניה.

ואח"כ יצאה חנה שניה ממותקת וזו נשארה לאשת אדם והאחרת נסתלקה כי היתה עדיין מעורבת בקליפות בתכלית אשר לכן נק' חנה ראשונה לילית אבל אח"כ כאשר בא יעקב שופריה מעין שופריה דאדם ותיקן פגם העריות של אדה"ר... אז לקח שניהן כי אז נתמתקה לאה והיתה בסוד הקדושה ונסתלקה מן הקליפה. וז"ס שארז"ל על ועיני לאה רכות מדמעות שהיתה בוכה על שהיתה עתידה להיות בחלקו של עשיו וע"י תפילותיה ודמעותיה נתמתקה ואז ניתנה בחלקו של יעקב והבן זה היטב.

והנה בפסוק הזה כתיב בענין אדה"ר ויאמר זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי ובתקונים דצ"ט אמרו כי הם ב' נשי חד דגרמי וחד דבשרא. והענין כי לאה נקראת עצם שהיא דינין קשים כעצם ועוד כי היא בחי' הצלע... אבל רחל הוא בשר מבשרו דינא רפיא במקום גילוי החסדים והמשך דברי אדה"ר הם כך. כי הנה ב' נשים היו לו א' היא עצם מעצמו וב' בשר מבשרו אבל לזאת השניה הנקרא בשר יקרא אשה ולא לראשונה שהיא עצם ואינה עדיין נמתקת כנ"ל ואח"כ נמתקה בזמן יעקב בסוד לאה כנ"ל.

ספר הליקוטים (האריז"ל) - פרשת אחרי מות - פרק טז

והפגם [של אדה"ר] היה באש זרה, שהיא אשה נכריה, היינו חנה ראשונה שהיא לילית, שנזדווג עמה אדה"ר קודם חנה, ולזה אמר לזאת יקרא אשה, ולא לאחרת. ולזה רמזו רז"ל באמרם אדה"ר מושך בערלתו היה, ר"ל מזדווג עם חנה ראשונה, ולכן הוליד כמה רוחין ושדין, וזהו האש זרה של אדה"ר, שהאיש והאשה הם א"ש, א"ש בלתי י"ה. וכאשר שם י"ה ביניהם, שהוא הזווג האמיתי, הוא אש אמיתי. וכשתסיר שם י"ה מביניהם, נשאר אש זרה, והוא שהחזיק בו אדה"ר.

וזהו חלק ג דף יח/ב

רבי שמעון פתח, (ישעיה לב ט) "נָשִׁים שְׂאֵנָנוּת קִמְנָה שְׂמֵעָנָה קוֹלֵי בָנוֹת בְּטָחוֹת הָאֵזְנָה אִמְרָתֵי", כמה אית ליה לבר נש לאסתכלא ביקרא דמאריה, בגין דישתכח בריה שלים קמי קודשא בריך הוא, דכד ברא קודשא בריך הוא לבר נש, ברא ליה שלים כמה דאתמר, (קהלת ז כט) אשר עשה האלהים את האדם ישר וגו', את האדם דכר ונוקבא, ונוקבא אתכלילת בדכורא, וכדין ישר כתיב, לבתר והמה בקשו חשבונות רבים:

תא חזי, מנוקבא דתהומא רבא עלאה, אשתכחת חד נוקבא, רוחתא דכל רוחין, והא אוקימנא לילית שמה, והיא אשתכחת בקדמיתא לגבי אדם:...

ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה... וכד קם אדם, הות נוקבתיה תקועה בסטרוי, וההיא נשמתא קדישא דביה, הוה אסגי להאי סטרא ולהאי סטרא, וסגי להאי ולהאי, בגין דהכי אתכלילת: לבתר נסר קודשא בריך הוא לאדם, ותקין לנוקביה, הדא

הוא דכתיב (שם כב) ויבן יהו"ה אלהים את הצלע וגו', את הצלע, הא אוקימנא, כמה דאת אמר "ולצלע המשכן", ויביאה אל האדם, בתקונהא ככלה לחופה.

כיון דחמת לילית דא, ערקת, והיא בכרכי ימא, ועד כען איהי זמינא לאבאשא בני עלמא, וכד זמין קודשא בריך הוא לחרבא רומי רשיעתא, ולמהוי חורבן לעלמין, יסלק להאי לילית, וישרי לה להאי חורבא, בגין דהיא חורבנא דעלמא, הדא הוא דכתיב (ישעיה לד יד) אך שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנוח: ...

אסוותא להאי, בההיא שעתא דאזדווג בר נש באתתיה, יכוין לביה לקדושה דמאריה, ולימא הכי, עטיפא בקטפא אזדמנת, שארי שארי, לא תעול ולא תנפוק, לא דידיך ולא בעדכך, תוב תוב, ימא אתרגישא, גלגלוי לייך קראן, בחולקא קדישא אחידנא, בקדושה דמלכא אתעטפנא: ולחפיא ליה לרישיה ולאנתיה עד שעתא חדא...

בכל זמנין דגוברין אשתכחו חייבין קמי קודשא בריך הוא, הא אוקימנא דאינון נשים (דלעילא) מסטרא דדינא קשיא, זמינין לשלטאה עליהון מסטרא דדינא קשיא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה ג יב) עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו, נשים משלו בו ודאי:

ואלין אקרון להט החרב המתהפכת, לאו דאינון חרב המתהפכת, אלא להט מההוא חרב דאקרי (ויקרא כו כה) חרב נוקמת נקם ברית, (ישעיה לד ו) ... מתהפכת לזמנין גוברין, ולזמנין נוקבין, והא אוקימנא:

ווי לעלמא כד אינון נשין שלטן בעלמא, כד חמי נביאה דישאל מעקמי ארחייהו, ואינון אשתכחו בחובין קמי מאריהון, כדין אמר נשים שאננות היך אתון שקיטאן, היך אתון יתבן דלא לאתערא בעלמא, קומנה:

* * *

ספר בראשית פרק ב יח-כד

ויאמר יְהוָה אֱלֹהִים לֹא טוֹב הָיְתָה הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזְרָא כְּנֶגְדּוֹ: וַיִּצַר יְהוָה אֱלֹהִים מִן הָאָדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם לְרֵאוֹת מֶה יִקְרָא לוֹ וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם נָפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ: וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמוֹת לְכָל הַבְּהֵמָה וְלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְלִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְלָאָדָם לֹא מָצָא עֶזְרָא כְּנֶגְדּוֹ: וַיִּפֹּל יְהוָה אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח אֶחָת מִצִּלְעוֹתָיו וַיִּסְגֶּר בָּשָׂר תַּחְתָּנָה: וַיִּבֶן יְהוָה אֱלֹהִים אֶת הַצִּלְעַ אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיִּבְאֶהָ אֶל הָאָדָם: וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הִפְעַם עָצָם מֵעַצְמִי וּבָשָׂר מִבָּשָׂרִי לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִשׁ לָקַחָה זֹאת: עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְיִבָּק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד:

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף סא/א

דרש רב נחמן בר רב חסדא מאי דכתיב וייצר ה' אלהים את האדם בשני יודיין? ... כדרבי ירמיה בן אלעזר דאמר רבי ירמיה בן אלעזר דו פרצופין ברא הקדוש ברוך הוא באדם הראשון שנאמר אהור וקדם צרתני:

ויבן ה' אלהים את הצלע רב ושמואל חד אמר פרצוף וחד אמר זנב ...

בשלמא למאן דאמר זנב היינו דכתיב "ויבן" אלא למאן דאמר פרצוף מאי "ויבן"? לכדרבי שמעון בן מנסיא דדרש רבי שמעון בן מנסיא מאי דכתיב "ויבן ה' את הצלע" מלמד שקלעה הקדוש ברוך הוא לחוה והביאה לאדם הראשון שכן בכרכי הים קורין לקליעתא בנייתא

מדרש רבה בראשית פרשה ח פסקה א

אמר רבי ירמיה בן אלעזר בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון אנדרוגינוס בראו הדא הוא דכתיב זכר ונקבה בראם א"ר שמואל בר נחמן בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון דיו פרצופים בראו ונסרו ועשאו גביים גב לכאן וגב לכאן איתבוך ליה והכתיב ויקח אחת מצלעותיו אמר להון מתרין סטרוהי היך מה דאת אמר (שמות כו) ולצלע המשכן דמתרגמינן ולסטר משכנא וגו'